

העם

מי?

לגמרי בימי הקרב, מפקדי הלגיון הערביים מילאו את הפקודות ללא התלהבות, לדברי דיפלומטים זרים.

אמר רביסמל ותיק של הלגיון לדיפ"מ לומט נר: "אין לזה כל טעם. אנחנו מוכנים להילחם ביהודים, אבל לא נותנים לנו ברגע שנצליח קצת, יפסיקו את הקרב, כפי שעשו לא פעם. אז מה הטעם? רק מעוררים את הרושם שאנו פחדנים מפני היהודים!"

כיצד?

(ראה שער).
האיש שמיהר בחצות הלילה אל הגנרל בניקה, ראש משקיפי או"ם, היה תנור אקדח. אסור לקצין ישראלי לנוע בשטח קרבות בלתימוין. אולם היה לאקדחו של משה דיין גם ערך סמלי עמוק יותר. הוא רצה לומר: או — או. אם לא תופסק האש, תגיב ישראל בצורה חריפה, לאורך כל הגבול.

השיחה 'צמחה היתה, כמו תמיד, מוגולוג. הגנרל הדני שמע ושתק. שמע ושתק. אולם הוא הבין, כנראה, את דברי דיין. מיד אחרי השיחה יצאו שני קצינים בכירים של או"ם, צרפתי ואמריקאי, אל אחד מה לישינו של גלאב באשא. כעבור שעות מעט טות שככה האש.

ערך המטבע. היה זה מזור במקצת, כי דוקא הצד הישראלי היה מעוניין בהתערבות או"ם, בה בשעה שישראל אינה משתתפת כלל בועדת שביתת-הגשק היר"ננית. השיקולים לכך היו רציניים מאד.

הערבים ונותני-פקודתם בחרו בסיקחות רבה את איזור ירושלים כשדה-הקרב. הם ידעו כי הישראלים לא ישמחו להגיב דוקא באזור זה, מחשש לקומם את דעת-הקהל העולמית נגד המצב הקיים בעיר (ראה ענין). אולם הישראלים לא יכלו גם להימנע מהגבה, או להגיב במקום אחר. אי-הגבה היתה מתפרשת מיד כמתן יד חופשית לערבים לפעול בירושלים, הגבה במקום אחר היתה אף היא הזמנה לערבים לבחור דוקא בקטע הירושלמי העדין.

במצב זה עלתה שוב קרנו של מנגנון או"ם בעיני שלטונות ישראל. היה דרוש מתווך. משה דיין נשלח בכבודו ובעצמו לבניקה כדי שהיה משקל מיוחד לדברי ישראל: הן האזהרה להתרחבות הקרבות, והן ההבטחה להפסקה מידית של הפעולה הישראלית אם הצד השני יפסיק גם הוא.

למפקדי מנגנון או"ם ניתן מוסר השכל בלקח השבוע. כמו לכל מטבע, ישנם שני צדדים גם למטבע או"ם. וכמו כל מטבע, קל יותר לבזבזו מאשר לקבלו חזרה בשעת הצורך.

המשק

מענק גרמני

כאשר ממשלת ארצות-הברית עיכבה ב' קיץ שעבר את המענק כדי להכריח את ישראל להפסיק את העבודה בחולה ובעורין הירדן, החליטו אנשי האוצר, כי יוכלו להשיג בשעת הצורך, מענק ממקור אחר. המקור: ממשלת גרמניה המערבית, ש' נתבקשה באותם הימים להקציב אשראי נ"כר על חשבון תשלומי השנים האחרונות של הסכם השילומים.

בינתיים נפסקה העבודה בחולה, חודש המענק וראש משלחת השילומים, פנחס שער, נתבקש לשכות את כל ההצעה, לא להזכירה יותר לשלטונות בון.

בון לא נטתה לשכות, העבירה החודש את הדיון לשלב הגבוה ביותר. קונרד אד' נואר חזר והזכיר למשיג השילומים נחום גולדמן את ההצעה הישראלית מלפני שנה, הבטחת להקציב סכומים ניכרים.

אדוארד קישר את ההצעה בשלושה סעי' פים, שהראשון בהם, הגברת היצוא הגרמני, היה מובן מאליו. שני הסעיפים האחרים: הקדשת חלק של הסכום לפיזיו הפליטים ערבים, על מנת לזרז את שלום ישראל-ערב, הפניית היתרה לייצוב מטבע הישראלי ושיחרור המטבע הזר מפקוח.

סעיף הפיזיו הערבי היה קרוב מאד ללבו של גולדמן. העלול להגשים בעזרתו את תוכניתו לשלום במרחב. סעיף ייצוב המטבע היה קרוב מאד ללבו לא רק של

אזרחי ישראל יודעים שהם חיים על גבי חבית של אבק-שריפה. לו פתחו מחר בבוקר את עתוניהם ונוכחו לדעת כי הסיכוי השני פרץ, לא היו מופתעים ביותר.

יתכן כי פחות מכולם היו מופתעים תושבי ירושלים. שום עיר לא חיתה בחזית המלחמה האחרונה כעירם. שום עיר אינה קרובה לחזית המלחמה-הזעירה כמו זו. לכן, כשהחלו סצנות המרגמות הקטנות בנות שני האינטישים לשרוק השבוע מסביב לראשם, לא התפעלו הירושלמים ביותר.

אולם משך שלושה ימים של קרב (ראה רפרוטגיה) שאלו הירושלמים את עצמם, ככל הישראלים: מי התחיל? לשם מה? מה המטרה?

מדוע? לא חסרו אזרחים שתשוב כי הנה החל הסיכוי השני הישראלי, עליו ניבאו העתונאים האמריקאיים לא מבכר. אולם אחרי המבוכה הראשונה התבהרו כמה עובדות, שנתנו את הכיוון לדעת הקהל:

● לא נשאר ספק שאמנם הירדנים התחילו.

● היה ברור כי הצד הישראלי לא היה מעוניין בקרב בקטע זה.

● אולם השאלה הגדולה נשארה בעינה: אם כן, מדוע התחילו הירדנים?

ירושלים

לשם מה?

עם התבהרות העובדות, לא ידע איש לענות בבטחון על השאלה שהוצגה על-ידי פעולת הירדנים. אולם כמה סברות מרכזיות התגבשו, התקבלו למדי על הדעת.

סברה 1: האנגלים וההתאחדות החליטו להעלות שוב, הפעם באופן רציני, את שאלת בינאום ירושלים. לצורך זה היתה דרושה הסגנה מלחמתית, שתעורר מחדש את תשומת-לב העולם לעיר הקדושה. סצנה ישראלית, שפגעה במקרה בכנסייה גוצרית, סיפקה חומר דלק מצוין למסע תעמולה זה. קשה לירות בירושלים מבלי לפגוע במקום קדוש כל שהוא.

מאחורי דרישת הבינאום התחבאה תכנית שניה, חשובה עוד יותר: תכנית בריטית שנועדה לתת למשקיפי או"ם, ביניהם משי' קיפים בריטיים, סמכות מיקודית ממש משני עברי הגבול.

סעיף שלישי בתכנית מצא עוד פחות חן בעיני הישראלים: לתת מעבר חופשי לערבים בין ירדן ומצרים, דרך שטח ישראלי. העוקץ: האנגלים מעוניינים מן הסתם פחות במעבר חופשי של מוחמד ואחמד, מעוניינים מאד במעבר חופשי לתומי וג'וני. עם העברת הכסים הבריטי מן הסוג לקפ' ריסקין, חשוב כי לכוותה הבריטיים, ביבשה ובאוויר, תהיה גישה מהירה אל הים.

לא היה כל סיכוי כי ממשלת ישראל תקבל תכנית זו. חימום המצב על הגבול יכול היה לרכך, לפי חשבון הבריטים, את ההתנגדות.

לגיון נגד משמר. הסברה מס' 2 הובילה אף היא ישר אל המפקדים הברי'טיים של הלגיון.

בחדשים האחרונים, ובעיקר אחרי התקפת קיביה, התקופה דעת הקהל הערבית את המיקוד הבריטי של הלגיון, שהלך והתחזק, כולל כיום את כל הדרגים, מן המפקד הראשי ועד למפקדי הגדודים. הערבים ראו בכך פגיעה בכבודם, החלו שמעם יותר ויותר את הגוש על המשמר הלאומי, שהוא ערבי טהור.

אולם הבריטים לא היו מוכנים להסתכל בירידתם בחיבוק ידיים. לפי דרישת השגריר הבריטי פוטר ממשלת הירדן, ממשלה חדשה, פרו-בריטית יותר, באה במקומה. המפקדים רצו להוכיח על-ידי פעולה ממשית כי לבם פועם למען ערב. תושבי ישראל שמעו את ההזדהות הירושלמית.

מה הפועם? אולם לפי כל הסימנים, גם הערבים עצמם לא היו כל כך מרוצים מן המישחק כולו. סגן-מפקד הלגיון הערבי, עבדאללה אל-ג'ונדי, לא היה פעיל כמעט

אם ידעת עד מה לאיזה גוש עוזמי אתה שייך, עליך לבדוק מחדש את עמדתך. אחרי שנחבדו כל הנבואות כי הקרע האמריקאי-אנגלי יאוחז בוועידת וושינגטון, אין ספק שבריטניה תנהל עתה מדיניות עצמאית, בה בשעה שצרפת מקיימת מגע עם סין בניגוד לרצון אמריקה, הגרמנית מדברים על פרישה מן המחנה האמריקאי והודו 'ככריזה על מדיניות של עצמאות אסיתית.

התוצאה המכרעת: התגברות הרצון האמריקאי לנהל לבד מדיניות אנטי-סובייטית חריפה יותר, בלי כל התחשבות ברצון בריתה המתרחקת.

אל תצפה להתממשות תוכנית בן-גוריון. להקמת שני גושים (אזרחי ופועלי) בבחירות הקרובות, אם כי ב' ג'י. ממשיך לפעול למען רעיונו, הוא לא זכה בתמיכת מפלגתו, המתנגדת לתוכנית מבחינה עקרונית ומעשית.

היכון להרעת יחסים נוספת בין ממשלת ישראל להס' תדרות הציונית באמריקה. אחד שמורסטר מיי נבחר לנשיא ציוני אמריקה. מיי אינו מקובל על הממשלה מכיוון שהוא הסיף תמיד, בניגוד לקודמו, הרב אירבינג מילר לעצמאות מוחלטת של הסתדרות ציוני אמריקה, ולא שתהיה רק נכשיר בידי ממשלת ישראל, בשעת הצורך.

דברים חריפים ישמיע אליהו איזל, שגריר ישראל בלונדון, באוזני משה שרת. טענתו העיקרית של איזל: משרד החוץ הונית את טיפוח היחסים עם בריטניה, מתוך הנחה מוטעית שבריטניה מקבלת את הוראותיה בין כה וחושינגטון, ולכן מוטב לספק את היחסים שם.

הכטחה רב יוספית ראשונה תתגשם בנגב: בקרוב יוחל בניצולם של עופרות ברזל אחר שחוקרים שבויים, שבדקו דוגמות במע' בדותיהם, הביעו דעה חיובית עד כדי הסבת תשומת לב אנשי הפיתוח לאחוז הגדול של הברזל בעופרות, אחד הגדולים בעולם.

הפילוג במפ"ם הפך לווראי, אם לא יקרה נס ברגע האחרון ממש. אחרי שהקיבוץ המאוחד דרש 50% בכל מוסדות המפלגה כולל מערכת על המשמר נעלמו בסיעת הרוב כל הנסיות לפשרה. הפילוג הסופי הוא ענין של זמן בלבד.

ממשלת ישראל תצטרך להסתפק גם להבא במכירת איגרות מילווה העצמאות באמריקה. לפחות שתי ממשלות אירופאיות כבר הודיעו על התנגדותן להפצת איגרות המלווה בארצותיהן.

אם הרגלת את חיכך לבשר עוף, היכון להגדלת הוצאותיך על מטעם זה. אחרי שמחלת ניוקסל, שפשתה בלולים, נחלשה, לא ממחרים בעלי הלולים בשחיסה, יעלו בכך את מחיר העופות.

מצבו של חקלאי יהיה טוב בשטח אחד לפחות ממצבו של סוחר. מכיוון שהאוצר יתניג רבית מודגת לפי חזויות הענף במשק הלאומי, נקבע כי חקלאי יוכל לקבל הלוואה ברבית הנמוכה עד כזי מחצה מזאת המתבקשת מסוחר.

ב' ג'י. יאלץ להקדים את יציאתו משרה-בוקר, אחרת הוא עלול למצוא עצמו חבר במשק הקיבוץ המאוחד. הצטרפות שדה בוקר לקיבוץ המאוחד כבר אושרה על ידי רוב אנשי המשק שהסכימו לדחות את ההצטרפות עד לכינוס הסדיר הבא של מועצת הקיבוץ, מתוך תקווה כי אז כבר לא ימצא בשדה בוקר רועה בשם דויד ברגוריון.

חבר הסתדרות חולה יוכל להנות ביתר קלות ובפחות טירחה משירותי קופת חולים אם תוגשם התוכנית להפעיל כל מרפאה אזונית כמסד עצמאי, לחייב חולים לפנות למרפאות מרכזיות רק במקרים מיוחדים.

תלמידי משפטים לא יתקבלו בשנה הבאה באוניברסיטה העברית ללא הגבלה. האוניברסיטה החליטה להגביל את מספר התלמידים בפקולטות השונות, בראש וראשונה בפקולטה למשפטים, עיבדה תוכנית קליטת תלמידים לפי הצורך הקיים למומחים במקצועות השונים.

היה בטוח כי שר המשפטים וחיים כהן מרם נואשו מהעי' כרות חוקים חדשים שאינם לרצון השופטים, בעיקר בגלל הנטייה לקבוע בהם עונשי מינימום. אפשר לצפות למסע הסברה בו יכנס רדון את כל השופטים המחזויים, ינסה להוכיח את חזוניהם של חוקים אלה. להדגשת יתר עלולים להופיע באותה הזדמנות גם באי כוח רשויות בסחנות שימסרו אינפור' מציה סודית לשם שכנוע סופי.

בקשת עורכי קוד העם-לקיים דיון דחוף בחוק העבירות נגד המדינה נדחתה על-ידי וועדת העורכים של העיתונות היומית. ההחלטה: בסרט הגוש החוק לכנסת היתיע' משרד המשפטים עם בא כוח הוועדה, ד"ר עזריאל קרליבך, הוא, אגב, ב'רדודו של מחבר החוק, חיים כהן.

צפה להתקפה גדולה על שירותי המודיעין הממשלתיים מצד חוגים ממשלתיים. הקרבות האחרונים בירושלים הוכיחו שוב את חוסר היעילות המזהים של שירותים אלה, לעומת שירות התעמולה המצויין של הערבים שידם היתה על העליונה בכל חזיתות התעמולה. דרישות המבקרים: שינוי יסודי של ההרכב האישי של השירותים, תוך הגדלה ניכרת של תפקידים. בנתיים הוכנסו תוכניותיו של זלמן ארן לשפר את השירות, למקרה, בגלל טיבות תקציביות. לרשותו של ארן הועמדה קרן השר, בה יוכל להשתמש רק להנהגת שיפורים פעוטים ביותר.

אם אתה אוהב סרטי מלחמה ביוגרפיים, תוכל בעוד שנה לערך, לראות את גבורותיו וקרבותיו של הפילדמרשל מונטגומרי, בסרט שנועד להסרים סמואל גולדוויץ, ואשר יושחק על ידי אחיינו של הפילדמרשל הבריטי, גארי מונטגומרי, הדומה לו מאד. לעומת זאת דתן העתונאי ראנדולף צ'רצ'יל, בנו של מנהיג המלחמה, את ההצעה לשחק את תפקיד אביו בסרט ביוגרפי שני.